

Fig. 1. Skelskør. Ydre, set fra Sydøst.

V. H. 1930

SKELSKØR KIRKE

Kirken er indviet til *S. Nicolaus* (sml. Indskriften paa den største Klokke) og tilhørte Kongen.¹ Agersø og Omø var indtil 1574 Anneksler og havde deres Kapeller ved Kirken. Et S. Anne Alter nævnes og S. Gertruds Gilde, omtalt 1479, har muligvis ogsaa haft sit Alter i Kirken.² Ved en Undersøgelse 1930 af Fundamentet paa Sydsiden ved Overgangen mellem Kor og Skib blev der gjort et Møntfund³, bestaaende af 230 Mønter fra Erik Klipping og Erik Menved, antagelig nedlagt o. 1310.

Kirken (sml. Resens Plan, Fig. 2) ligger paa et af de højeste Punkter i Byens ældre, vestre Del. Kirkegaardsmuren er paa Sydsiden for største Delen Munkestensmur i middelalderlig Skiftegang, paa det vestligste Stykke dog lagt i Krydsskifte og rimeligvis først fra o. 1550 ligesom den Rest af et stensat Hus, *den gamle Latinskole*, der ligger ved det sydvestre Hjørne, oprindelig sandsynligvis en Kirkelade eller Præstegaard (Fig. 3)⁴. Dens vestre Ende er nedrevet og en ny Gavl opført af Handelsmand Lorentz Petersen, da han efter Latinskolens Nedlægning 1740 indrettede den til Fribolig, »tvende Borgere til Lye og Læe«. En Stentavle over Døren beretter om Stiftelsens Fundering 1748. Alle Vinduer og Døre i Brug er moderne, men der har oprindeligt været to Vinduer paa Sydsiden, et Vindue og en Dør paa Nordsiden,

alle med høj Fladbue; herover en aftrappet »Blokandgesims«. Den nitakkede Østgavl har en stokværksdelt Blændingsdekoration med fladbuet Luge til Loftsrummet; i Gesimshøjde et Blændingsbaand med en Række ophøjede Kors. Der er Spor af oprindeligt Bjælkeloft, og Tagværket er tildels af gammel Eg. Bygningen staar rødkalket med hvide Blændinger og Gesimser.

Kirken bestaar af Kor og Skib i eet med halvrund Apsis i Øst, opført i senromansk Tid (Beg. af 1200'erne), samt en Række sentmiddelalderlige Tilbygninger: Sakristi, to sammenbyggede Nordkapeller, Vaabenhus foran Syddøren og et Vesttaarn med to Sideskibe; ingen af disse synes ældre end o. 1500.

Den romanske Kirke. Skib og Kor med Apsis synes bygget i een Støbning, idet der er oprindeligt Forbandt i Sammenstødene baade mellem Apsis og Kor og mellem Kor og Skib. Kirken er især ejendommelig ved, at Kor og Skib er lige brede, som om Skibet var tænkt at skulle have Sideskibe; en oprindelig Triumfmur med Korbue mellem Kor og Skib er tidlig nedtaget. Byggematerialet er meget uensartet i de forskellige Dele, men det tykke moderne Pudslag, som dækker hele Sydsiden, gør det vanskeligt i Enkeltheder at bringe fuld Klarhed herover. Apsis og Koret samt en større eller mindre Del af Skibets Sydside er bygget af raa og kløvet Kamp i nogenledes regelmæssige Skifter med iblandede Munkesten, paa et underste Skifte eller somme Steder pna en fremspringende Sokkel af tilhugne Kvadre. Paa Apsis ligger disse Kvadre i selve Murflugten, medens Koret har en Sokkel med Hulkant og derover et glat Skifte, længst mod Vest paa Sydsiden er endog iagttaget en dobbelt Sokkel, hvert Fremspring med Hulkant (Fig. 7, 3). Ogsaa det sydligste Stykke af Vestgavlen har Sokkel med Skraakant (Fig. 7, 2). Det Parti af Skibet, som ses bag Vaabenhusets Loft, er muret af Munkesten men i meget uregelmæssigt Skifte, og det kan for Tiden ikke afgøres, i hvilken Udstrækning de øvre Mure har været af Munkesten. P. Edvardsen Friis skriver (1759)⁵, at Koret og »den halve Deel derfra i Kirken er opført med Kamp paa Kamp«, men det er ikke klart, om hermed menes hele Skibets Sydside eller kun Halvdelen. Derimod ses det endnu, at hele Skibets Nordside og Vestgavlen er af smukt Munkestens Murværk i noget vekslende Skiftegang, oftest dog tre Bindere for hver Løber. Stenmaal: i Skibets Vestgavl 27—28 x 12,5 x 8—8,5 cm, fem Skifter 47,5 cm. Den romanske Murhøjde er o. 8,50 m. Oprindelig Fugebehandling iagttages nu ingen Steder hverken udvendig eller indvendig. Munkestensmurene har oprindelig staaet blanke udvendig, og de har endnu bevaret Rester af en fire Skifter høj Sokkel med afrundet Kant (Fig. 7, 1). I en Granitkvader paa Korets Sydøst-Hjørne er indhugget Skelskørs Vartegn⁶, »en stiv sjællandsk Alen og et Skæppemaal«.

Af Skibets oprindelige, højtsiddende *Vinduer* er der bevaret to i Vestgavlen og to i Nordmuren. De har almindelig romansk Form, udvendig med et Flad-

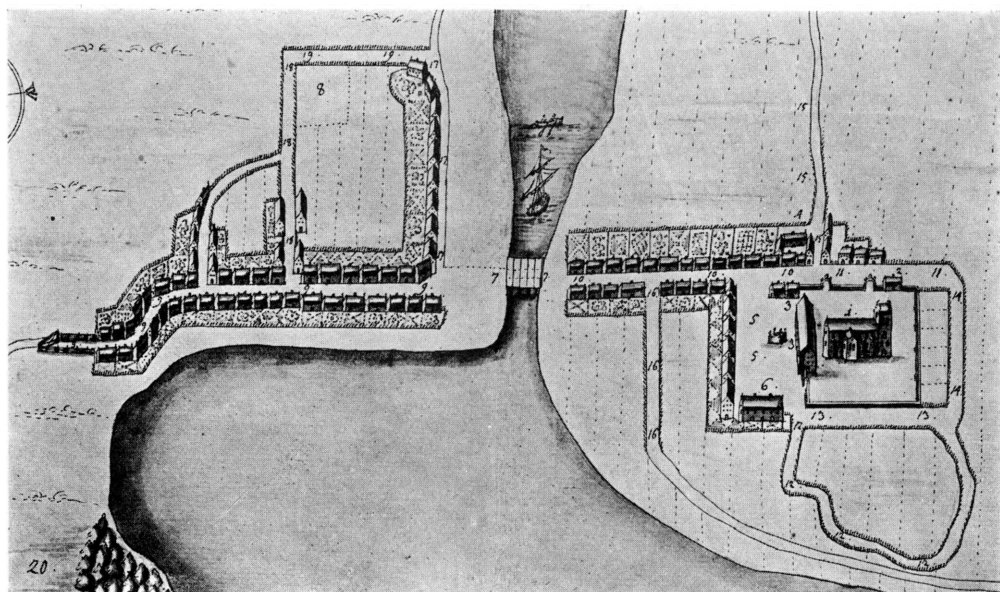

Fig. 2. Skelskør. Byplan (Nord nedad) i Resens Atlas o. 1670.

Fig. 3. Skelskør. Den gamle Latinskole. (S. 241).

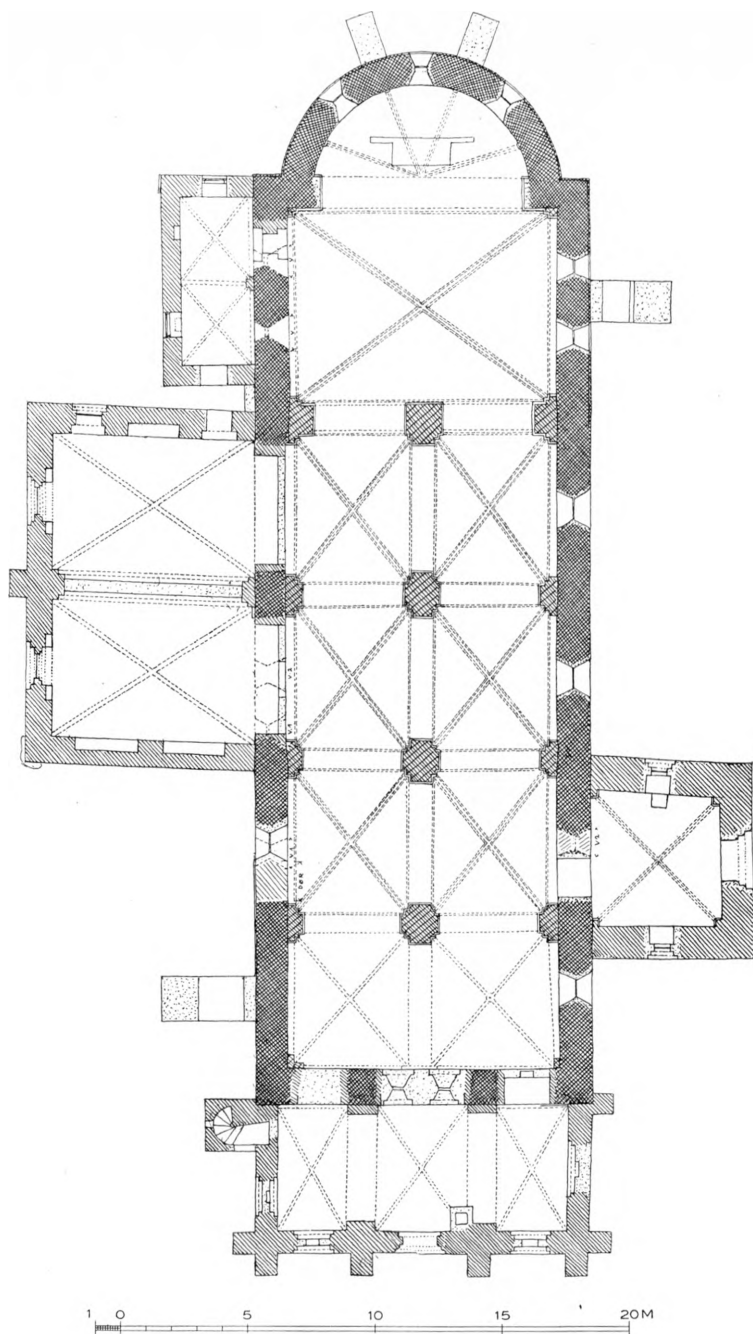

Fig. 4. Skelskør. Plan. 1:300. Ost opad. Maalt af Charles Christensen 1929.

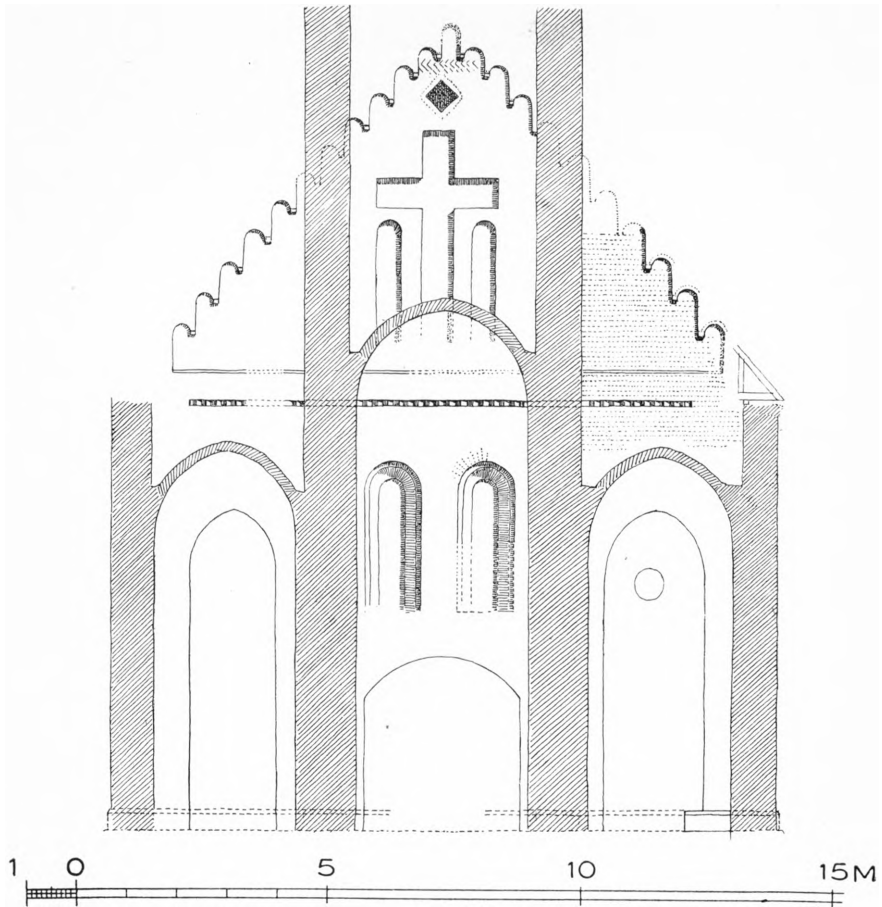

Fig. 5. Skelskør. Skibets Vestgavl og Snit gennem Taarnet. 1:150.
Maalt af Charles Christensen 1929.

skifte af krumme Løbere udenom Stikket. Vestgavlens er tæt sammenstillede og har til begge Sider en enkelt Fals udenom Smigene (Fig. 5, sml. Ringsted S. 131). Af Nordmurens sidder det ene omtrent over den tilmurede Dør, det andet bag det vestligste Stykke af Nordkapellerne, altsaa omtrent midt paa Muren. Paa hele den østlige Halvdel af Nordmuren, hvis øvre Del staar særdeles velbevaret bag Kapellerne, ses derimod ikke mindste Antydning af disse ældste højsiddende Vinduer. I Koret findes to Vinduer i hver af Sidemurene. De søndre benyttes endnu, medens de nordre staar bag Sakristitaget i urørt Skikkelse. De er ligeledes rundbuede og smigede, men høje og smalle; der findes udvendig et Fladskifte udenom Stikket, men det er af lige Løbersten. Buerne er pudsede paa Undersiden helt frem til Forkanten, og for at der kunde dannes Anlæg for Pudsen er Stikket trukket noget tilbage. De indvendige Smige er helt af Kridtsten. Korvinduerne er af en noget yngre Karakter (mere udpræget senromanske) end Skibets, men der er næppe nogen Tids-

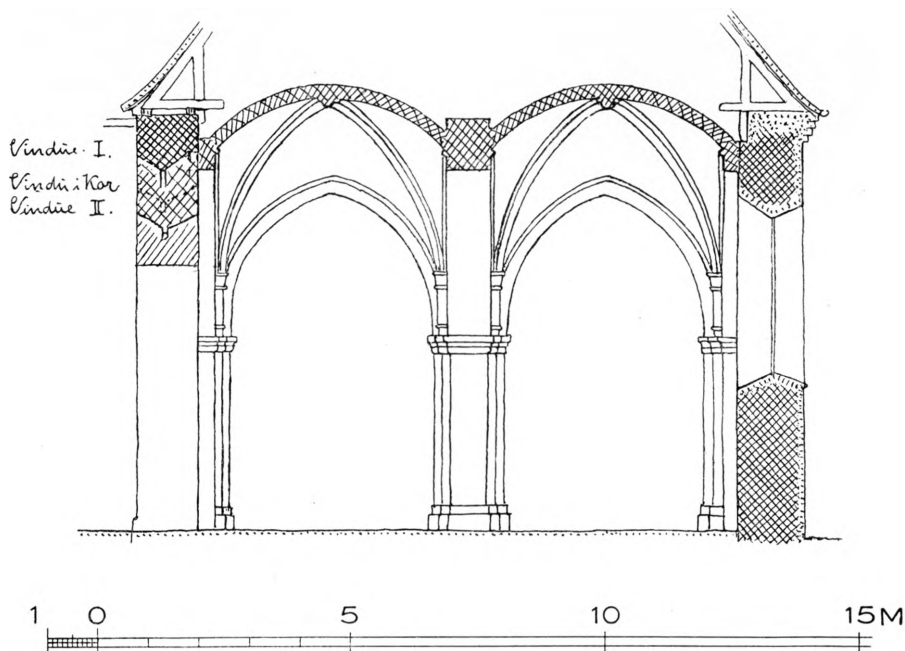

Fig. 6. Skelskor. Tværsnit gennem Skibet, set mod Ost. 1:150. Maalt af Charles Christensen 1929.

forskel mellem dem. Medens Kormuren som nævnt er bygget af Marksten, er Vinduerne ogsaa her af Munkesten, og der er intet i Murværket, der tyder paa, at de skulde være senere indsatte. Det maa ogsaa regnes for sikkert, at Korvinduerne er ældre end Hvælvet, da Skjoldbuerne dækker for det øverste Stykke af de to østlige (i Sydsiden er det østlige Vindue af den Grund senere gjort noget lavere). Apsidens tre Vinduer, der er noget udvidede i Lysningen, synes samtidige med Korets.

Af de oprindelige Døre i Skibets Langmure er den søndre omdannet 1854 (Kaldsbog), den nordre er tilmuret og skimtes udvendig under Pudslaget. Kirken har oprindeligt haft fladt Bjælkeloft, men heraf er ingen Spor bevaret, ligesom ogsaa det meste af Triumfgavlen mellem Kor og Skib er nedtaget, da Kirken overhævedes. Apsis har sikkert allerede fra først af haft enten et Halvkuppelhvælv eller et Ribbehvælv ligesom det nuværende, der er bygget af smaa moderne Sten ved en Restaurering i 1849 (Ark. Nebelong).

Det interessanteste, der er bevaret fra den romanske Kirke, er den smukke *Vestgavl*, som nu staar gemt bag Taarnet (Fig. 5). Den har over de to ovenomtalte Vinduer et stort Gavfelt, som paa Undersiden begrænses af en Skraakant med brunglaserede Sten, hvorunder et forsænket Savskifte; paa de to andre Sider er der langs Kammene udkragende, stigende Rundbuefriser, hvis Buer dannes af to krumme Løbere og bæres af Konsoller med Rundstavsprofil i Underkanten og over denne et indskaaret Zigzagornament. I Gavfeltet en

Blændingsdekoration med et stort Kors mellem to slanke Rundbuefelter og foroven en Toprude, som gaar helt igennem Muren.

Korgavlen har nyere Kamtakker, men i Gavlspidsen en oprindelig Dekoration med forsænket Savskifte og derover tre smaa, ganske flade Høj blændinger med mønstermuret Bund; de fladrunde Buer, hvormed de afsluttes, stammer dog fra nyere Tid.

Under denne Dekoration er Gavlen glat, og det er tydeligt, at den altid har staaet dækket af Apsidetaget.

Omdannelser i tidliggotisk Tid. I Tiden henimod 1300 er der indbygget *Hvælvinger* i hele Kirken. Over Koret er spændt en enkelt stor Hvælving, medens Skibet af en Række firkantede, i Hjørnerne falsede Piller er delt i to ligebrede Skibe med fire Fag Krydshvælv i hvert. Korets og Skibets Hvælv er alle af samme Karakter med Helsten svære Kapper, kuppelagtig murede, kun svagt indknebn over Ribberne, Korets og nogle af Skibets med paamurede Forstærkninger paa den nedre Del af Oversiden. Ribberne har Trekløverprofil med spidst Midtled (Fig. 7) og løber, sammen med de smaa Rundstave der markerer Kappernes Afløbslinjer, af paa Dværgsøjler, der i de østlige Fag har Trapezkapitæl, i de vestlige Fag paa dettes Plads et raat ud-skaaret Hoved, formodentlig af Kridtsten.

I de to Vestfag er Formerne enklere, Ribberne almindelige Kvartstens og Søjlerne ligeledes formede af Sten paa Kant. De smaa Rundstave langs Kappekanterne mangler her, men Kapperne er Helsten tykke, og Hvælvene er sikkert ikke synderlig yngre end de øvrige. Alle Pillerne har profilerede Kragbaand og Sokkel (Fig. 6—7), de første med Skraakant foroven og rundet Underkant, de sidste i to Afsæt, det øvre med hulet, det nedre med rundet Kant. Skibets Hvælvingfag (Fig. 6)

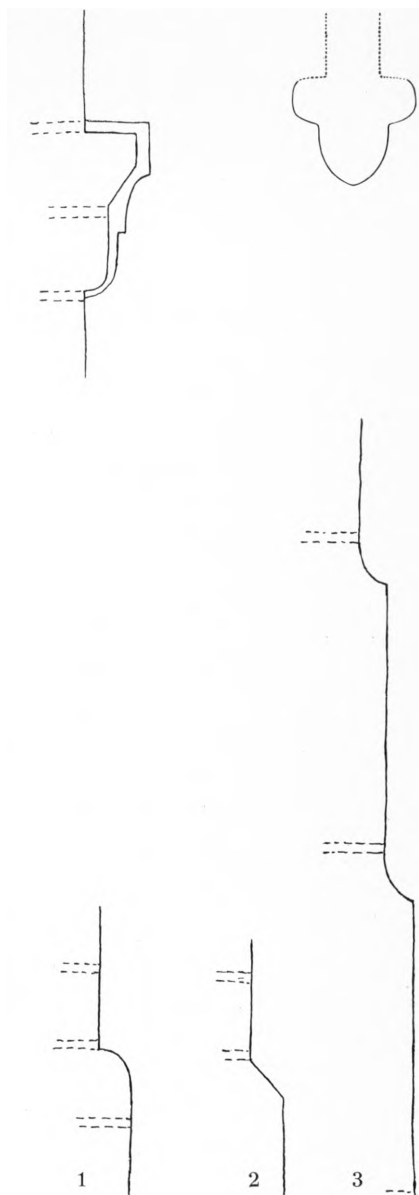

Fig. 7. Skelskør. Profiler. 1:10.
Foroven t. v.: Kragbaand, fra en Midt-skibspille, med moderne Puds-Profil (S. 251); t. h.: Ribbesten (S. 247).
Forneden: Sokkelprofiler (S. 242). 1. Skibets Nordmur, 2. Vestgavlen, 3. Koret.

adskilles af 2 ½ Sten brede, spidsbuede Gjordbuer, medens de to Spidsbuer mellem Skib og Kor (Fig. 11) er sværere, idet de er brudt i den oprindelige Triumfmur, hvor de maa antages at have afløst en Korbue midt i Muren. I Kirkens Midtakse bærer Gjordbuerne en o. 85 cm svær Mur, som rækker op til Hvælvingernes halve Højde, sikkert en »Trykmur«, der har skullet føre Hvælvenes Tryk lodret nedad. De spidsbuede Skjoldbuer langs Væggene er kun een Sten svære.

I Koret blev Vinduerne ikke gjort uanvendelige ved Hvælvenes Indbygning. Som allerede omtalt var det kun det øverste Stykke af de to østligste i Side-murene, der blev dækket af Hvælvingsbuerne, og det er muligvis først i nyere Tid, at man ved Sydvinduet har bødet herpaa ved at gøre det lidt lavere end Nabovinduet. Nordvinduerne, der har ny Tilmuring ind mod Kirken, har sikkert været i Brug lige til Sakristiet paabyggedes i Middelalderens Slutning, uden at der ses at være foretaget Ændringer ved noget af dem. Derimod har Skibet efter Overhvælvningen faaet nye Vinduer, som sidder godt 1 m lavere end de oprindelige (Fig. 6) og anbragtes midt i de nye Fag. To af disse er endnu synlige, det ene i det næstvestlige Fag paa Sydsiden, det andet i det næstøstlige Fag paa Nordsiden. Det første har udvendig et Fladskifte af lige Løbere, det sidste mangler helt Fladskiftet; iøvrigt er de begge endnu af den romanske Type.

Sentmiddelalderlige Tilbygninger. Sakristiet er som de andre Tilbygninger af Munkesten. I Øst og Nord nyere (omdannede) fladbuede Vinduer i spidsbuet Spejl og ny Dør i Vest. Det har ikke som sædvanlig Gavlfag i Nord, men et Halvtag i Forlængelse af Korets (Fig. 8) og i Øst og Vest halve Gavle med Blændingsdekorationer, hvis Halvstens Stave er murede med vekslende røde og mørkbrændte Bindere. Blændingerne er samlede parvis under de fire Kamtakker, med fladbuede, spidsbuede eller aftrappede Stik. Under Blændingerne et forsænket Skifte, Nordsiden har en udkragende Trappegesims. Rummet dækkes af to samtidige Krydshvælv med Kvartstens Ribber og har ind til Koret en rundbuet Dør med False, der mod Koret er rundbuet, mod Sakristiet fladbuet. I Nordvæggen to smaa fladbuede Gemmenicher.

Det store *Dobbeltkapel*, »Omøs og Agersøs Kirke« (Fig. 8), af hvilke det østre siden 1856 anvendes som Ligkapel, det vestre nu som Forsamlingssal for Menighedsraadet, er yngre end Sakristiet, hvis Vestgavl det næsten helt skjuler. Det har mod Nord en Dobbeltgavl, hver med syv Kamtakker og stokværksdelt Blændingssystem over et forsænket Bælte af tre Skifters Højde; i Midten tre store Rundblændinger. Sidemurene har udkragende Trappegesims.

I Sammenstødet en oprindelig Stræbepille, som støtter de to samtidige Krydshvælv, der er af almindelig gotisk Karakter. De to Rum er forbundet med Skibet ved hver sin spidsbuede Arkade (den østre helt, den vestre halvt lukket af moderne Spærremure), og mellem dem er der en stor Spidsbue, der

Fig. 8. Skelskør. Ydre, set fra Nord

C. Neergaard 1894

tilmuredes i 1856. I Væggene store spidsbuede Spareblændinger, nogle med spidsbuede Vinduer; under de to Nordvinduer anbragtes i 1856 Dore.

Vaabenhuset er ogsaa en middelalderlig Tilbygning, men stærkt moderniseret; den paafaldende svære Murtykkelse tyder paa en Skalmuring i nyere Tid; Indgangsdør og Vinduer, der udvendig har affasede False, er moderne, og det samme gælder den Hvælving, der dækker Rummet. Der er Spor af en ældre noget højere liggende Hvælving, ligesom Sidemurene ses at have været højere. Den takkede Gavl har forneden et vandret Blændingsbaand og derover tvillingdelte Høj blændinger, aftrappede eller fladbuede; kun i den midterste Blænding løber Midtstaven helt ned. Trods sin moderniserede Karakter synes denne Gavldekoration gammel.

Taarnet og dets to Sideskibe (Fig. 9) er tilsammen af Skibets Bredde og Side-skibenes Tag ligger i Forlængelse af Skibets; til alle Sider findes oprindelige Støttestykker. Underrummet, der nu bruges til Materialrum, er dækket af høje Krydshvælv med Kvartstens Ribber, Midthvælvet højest (Fig. 5). Indbyrdes er de forbundne ved spidsbuede Arkader, og der er i den gamle Gavlmur indtil Skibet brudt Arkader, der dog nu alle er tilmurede, Siderummenes slanke spidsbuede, Midtrummet bredere og lavere, med et højt Fladbuestik (Skibets Hvælvingspille er paa dette Sted borthugget forneden og omdannet til Konsol). Midt i Taarnets Vestside en stor fladbuget Dør, der udvendig sidder i en spidsbuet Blænding med alTasede False. I de frie Sider er baade udvendig og ind-

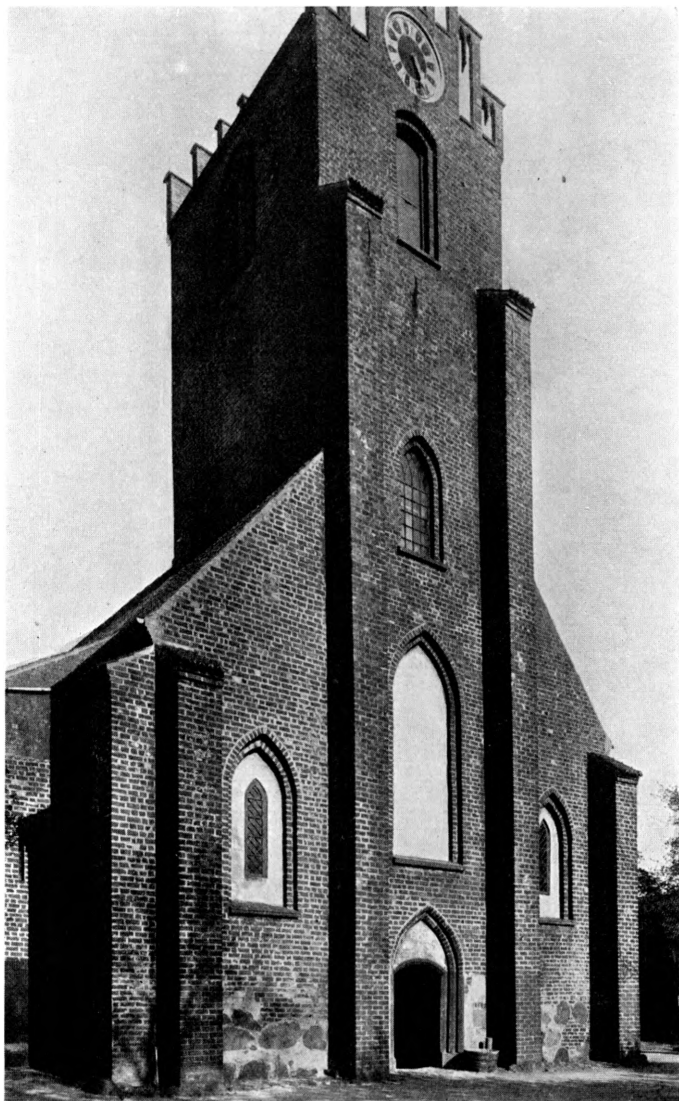

Fig. 9. Skelskør. Taarnet, set fra Vest.

V. H. 1936

vendig store spidsbuede, falsede Blændinger, og i flere af disse smaa spidsbuede Vinduer. En nu tilmuret, fladbuet Dør i Taarnets Nordfag er den oprindelige Indgangsdør til det samtidige Trappehus; den er afløst af en ny udvendig Dør. I Mellemstokværket er der fladbuede Døre mellem Sideskibenes Tagrum og selve Taarnrummet, der ligesom Klokkestokværket har spidsbuede Spareblændinger til alle Sider. I Vest et stort spidsbuet Vindue; desuden er der fra nordre Sideskibs Loft, hvor Vindeltrappen munder ud, en fladbuet Dør til Skibets Loft. Klokkestokværkets Glamhuller er i Øst og Vest fladbuede, i Nord og Syd dobbelte, spidsbuede, med Toprude. De takkede Gavle

har tvillingdelte Højblændinger med aftrappede Stik og Hængestave, i Midtblændingen en helt gennemløbende Stav.

De minder om Vaabenhushets og er vistnok nye. Paa Tagrygningen opsattes 1873 en forgyldt Vejrhane af Kobber.

De søndre Vinduer i Kor og Skib fornyedes henholdsvis i 1849 og 1854. Ved en Restaurering i 1870'erne er de ydre Mure paa Sydsiden blevet dækket med et Pudslag, hvorpaa der er malet rødt Murværk. Ligeledes glatpudsedes Kirkens Indre, Skævheder og Uregelmæssigheder afrettedes, og paa Ribber, Vederlagsbaand og Sokler m. m. formedes nye Profiler i Puds (Fig. 7 foroven t. v.).

Ved samme Tid har sandsynligvis alle Kamtakker med Undtagelse af Nordkapellernes faaet en empireagtig, flad Afdækning med Cement. Skibets og Apsidens Støttestykker stammer ogsaa fra nyere Tid, ligesom alle Gesimser er nye.

Medens Kirkens Sydside som nævnt er helt overpudset, har Nordsiden derimod for største Delen blanke Mure.

Alle Blændinger staar pudsede.

I *Tagværkerne* findes en Del gammel Egetømmer, men det er overalt omsat og stærkt fornyet. Tagene er hængt med Vingetegl.

KALKMALERIER

Ved Kirkens Restaurering i 1849 fandtes der (ifølge Kaldsbogen) Kalkmalerier baade i Apsidens og Korets Hvælv, og paa Undersiden af den brede Bue mellem dem iagttoges »Brystbilleder i Medaillon, som gik hele Buen rundt«. Det maa formodes, at de har været fra Kirkens ældste Tid. I Korets Hvælv undersøgtes i 1902 Rester af Dekorationer fra o. 1300 med Bladorna-

Fig. 10. Skelskør. Kalkmalerier i Koret.
Efter Akvareller af E. Rothe 1902.

menter i Ribbekrydset og over Buetoppene samt smukke Ornamentter (Palmetfriser, Ranker, Drager) paa Buerne selv (Fig. 10). Tildels skimtes disse Dekorationer under Hvidtningen. Skibets Hvælv har haft simplere Dekorationer fra o. 1500. I Hvælvet over den søndre Indgang skimtes et Indvielseskors.

INVENTAR

Alterbordet, af Fyrrebrædder med muret Underlag for Altertavlen, er sikkert fra 1849. †*Alterbord*, muret af Sten, i Sakristiet; nævnt 1759⁷.

Altertavlen er en tretøjlet gotisk Skabstavl fra o. 1475, indsat i en nyere Indramning. Midtskabet, 175 cm bredt, har en Korsfæstelsesscene; fire Engle med Kalke opfanger Blodet fra Naglegabene og Sidesaaret. I Fløjene staar de tolv Apostle med deres Attributter (Fig. 12). Over Midtskabet er spændt tre flade stavværks- og bladsmykkede Kølbuer, over hver Apostel en lignende Kølbue. Figurstilen er ret plump. Midtskabets Bundstykke er nyt, af Fyr, ligesom Tavlens brogede Overmaling er ny. P. Edvardsen Friis nævner, at Tavlen (1759) havde gammel, stærk Forgyltning og Farver paa Kridtgrund. 1737 havde han paa egen Bekostning ladet den renovere og male.⁸ Tavlen er 1849 (Arkitekt Nebelong) indsat i en Ramme i »gotisk« Stil, foroven afsluttet af et Topstykke, hvori en reliefskaaret Kristus med Korsfane og to Engle med Harpe og Skriftrulle. 1844 fandtes i Kirken »en Egetræs fod«, som tidligere havde baaret Altertavlen, og som havde et Maleri af »Kristus i Gethsemane og den tre Gange gentagne Bon, fremstillet i tre forskellige Afbildninger paa samme Maade som i Aarhus Domkirke« (Kaldsbog).

†*Alterskab*, lille, med Figur af den hudstrøgne Frelser, stod 1759 i Sakristiet⁷.

Altersølv. *Kalk* af kbh. Provesølv 1729, 25 cm høj, med sekstunget Fod, sekskantet Skaft, seksdelt Knop; Mestermærke for Jens Christensen (Olrik 228). *Disk* med samme Stempler. *Oblatæske*, oval; paa Laaget graveret: »P P S L 1705« (dvs. Per Persen Lofterup). *Vinkande* af Sølv (Fig. 23), 26 cm høj; paa hver Side en graveret Bladkrans med Kursiv-Versaler: »Met af Dage, Christum ta, Himrig fa«, »Lesk den tørstig, paa Gud frøcte, Saalighed fa« og Aarstallet: »Anno 1726«. Ingen Stempler. *Sygekalk*, 13,5 cm høj, og *Sølv-Baske* af kbh. Prøvesølv 1841; Mestermærke: Rongsted. †*Tinbaske*, nævnt 1733, med Indskrift: »Denne Flaske hører til S. Nicolaj Alter i Skielskør Ao. 1628«.

Alterstager, sengotiske, 40 cm høje, med tre Skafringe. I Lyseskaalen er fastgjort to Lysearme med Malmkraver og senere fornyede Piber.

**Lysestage* af Jern, sengotisk, med 8 Piber; nu i Nationalmuseet.

Alterkrucfix af forsølv Metal, 13 cm højt, fra 1600'erne; nyere Trækors.

Ved Apsisbuen staar to høje *Kandelabre* af Træ, efter Tegning af Nebelong 1849.

†*Korgitter*. 1837 nedtoges de høje Gitterdore mellem Kor og Skib; over den

Fig. 11. Skelskør. Indre, set mod Øst, med Prædikestol (S. 254).

V. H. 1936

sydlige var det gamle Krucifiks ophængt. Under Krucifikset⁹ stod (1759) »skrevet« : »Gud til Ære, Kirken til Beprydelse haver Skipper Hendrik Christensen Pram ladet dette Crusifiks opsætte og staffere Aar 1701 den 12. Martii«. En Balustrade, med Døre, blev 1837 opsat mellem Kor og Skib (Kaldsbog). 1854 blev der »lagt en Skranke« mellem Kor og Skib, sikkert den »gotiske« Skranke, som endnu findes.

Lægmandskrucifiks, gotisk, fra o. 1500. Figuren, o. 180 cm høj, har markeret Muskulatur med fremtrædende Aarer og Sener; halvt lukkede Øjne; stive Arme med bøjede Fingre; indskaaren Midje, lille Lændeklæde. Figuren hænger næsten lodret. Korstræet ender i Firkløverfelter med malede Evangelistbilleder, sikkert fra 1701 (sml. ovenfor). Under nyere Oliemaling er den gamle Kridtgrund bevaret. Nu i Nordøstre Kapel.

Maria med Barnet (Fig. 15), fra o. 1450—1500. Figuren, 156 cm høj, har nymodens Overmaling. Nu i Nordøstre Kapel.

Font af gotlandsk Kalksten fra o. 1300. Kummen, 98 cm i Tvm., har Arkader med Treblade mellem Bueslagene (Fig. 14); Foden er næppe oprindelig. Derimod synes en i en Have overfor Toldboden opstillet Fod til et Stenbord at høre sammen med Fonten. Ogsaa den har Arkadefelter.

Fad af Ntirnberger Arbejde, 56,5 cm i Tvm., fra o. 1550, med Syndefaldet omgivet af en dobbelt Bogstav-Ring med Majuskler og Minuskier og paa Randen senere graverede Versaler: »Jørgen Christophersen YK (eller VK), Else Hansdaater 1654«.

Fontehimmel af Træ med otte lave Bøjler samlede om en Kugle med Ophængnings-Øsken; paa Frisen malet Skriftsted (Ezec. 16,8). Enkelt Arbejde fra 1700'erne; nyere Opmaling.

Prædikestol, i Senrenaissance fra 1630—31, nu anbragt ved den østligste af Skibets Piller (Fig. 11). De fem Fag har reliefskaarne Fremstillinger af Kristi Fødsel, Daaben, Gangen til Golgata, Korsfæstelsen og Himmelfarten, og adskilles ved Karyatider, forestillende de fire Evangelister, Paulus og Kristus med Verdenskuglen, trædende paa en Engel. Lukas, der staar i en ejendommelig, knejsende Stilling og fatter om Skægget med højre Haand, er iført spids Hue, kort Kjortel og korte Støvler (Fig. 16), Storfelternes firkantede Rammer, de nedre Smalfelter og Gesimsen har rigt skaaret Blomster- og Bladværk i gennembrudt Arbejde. Nedhængene har reliefskaarne Brølemasker og Fugle. Underbaldakinens seks spiralrullede Bøjler med Ornamenten i Bruskbarok er forneden samlede paa en Drueklase. Opgangsbro og Opgang er nye. Den seks-sidede Himmel har rigt varierede Topstykker i Bruskbarok, det midterste med et af to Løver baaret Vaabenskjold med Krone, flankeret af to Engle med Marterredskaber; i Skjoldet et reliefskaaret C 4 under aaben Krone.

Stol og Himmel staar nu rensat og (1852) egemalet, med enkelte nyskaarne Dele. Stolen var (1759)¹⁰ »overtrukken med en fin Gips (s: Kriderings-Undergrund) og derpaa anstrøgen med diverse Kulører og mange Steder zirforgylt«. »Paa Op- og Omgangens tre Fyldinger« var malet Antvorskov Lensmændene Ernst Normans og Wenzel Rotkirks Vaaben og Navnetræk og i det tredie Felt Haabet med Anker; under Fyldingerne stod malet »Anno 1630 er denne Prædike-Stoel begønt udi E. Velb. Mand Ernst Normands Tid og fuld-færdiget i E. Velb. Mand Wentzel Rodkirks Tid 1631.« Himmelen var ligeledes »ziret med Malning og adskillige Steder stærk forgyldt«; paa Frisen stod malet et latinsk Skriftsted [Joh. 14,23]. En ny Trappe til Prædikestolen blev lavet 1837, men »som græsk i Stilen, passede den aldeles ikke til Prædikestolen«. Den blev 1852 erstattet af den nuværende (Kaldsbog).

Stoleværket er nyt, fra 1854 (Kaldsbog).

I Koret er opstillet tre gotiske *Korstole* af Eg med henholdsvis fire, tre og to Sæder (Fig. 17) og buede Ryg- og Armlæn, baaret af kantede Søjler. Under Armlænet paa den ene er paa Indersiden anbragt et reliefskaaret Hoved. I Ryglænenes Overkant er en Rille til nu forsvundne, høje Rygpaneler. Paa Endestykkerne af den ene Stol er dels en i en Cirkel indskrevet reliefskaaret Træsko, dels et Skjold med indskaaret Jerusalemskors. Stolen med

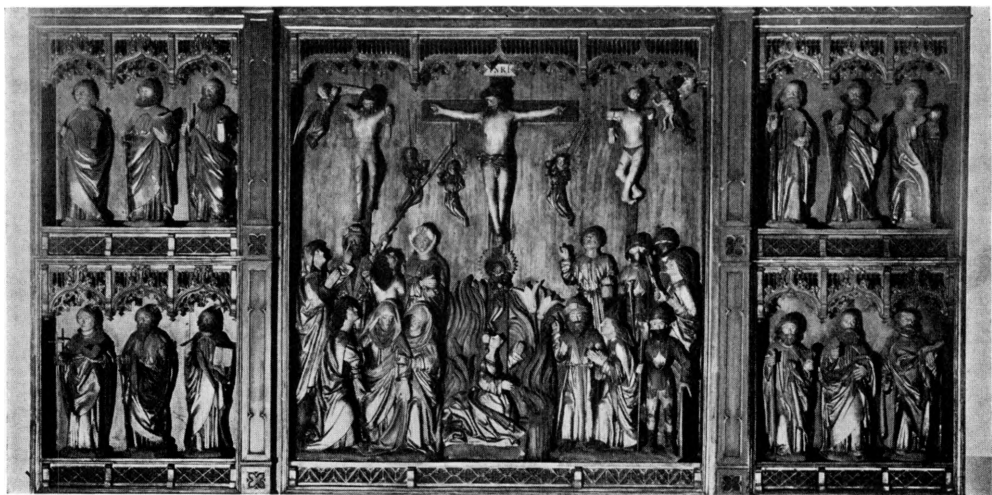

Fig. 12. Skelskør. Altertavlens Midtparti. (S. 252).

V. H. 1936

Fig. 13. Skelskør. Nu forsvunden Indskrift paa Degnestolen (S. 256).
Tegning af S. Abildgaard 1756.

Fig. 14. Skelskør. Fontekumme. (S. 253).

Hude 1903

de tre Sæder var »endnu [1759] for Præsterne«, den anden med fire Sæder »for Kordegnen med sine Disciple«. Paa »Degnestolen« fandtes en †Indskrift (Fig. 13) »med Munkestil« i to Heksametre: »M D cum tribus J tu(n)c substant regna Joha(n)ni T(em)p(or)e Cristina regit hoc sic regnaq(ue) trina o(r)a(te p(ro) eis« (»1500 med tre i'er [1503] da tilhører Rigerne [Kong] Hans, paa den Tid styrer Christina saaledes tre Riger. Beder for dem«)¹¹. Nogle indskaarne Navne fra 1600'erne skyldes sikkert Latinskolens Disciple. En Korstol af Fyr, med fire Sæder, er fra 1852 (Kaldsbog).

Paa et †*Pulpitur* »neden i Kirken« var malet de fire store og tolv smaa Profeter med Inskription: »Anno 1631 haver Jesper Tomæsen Borgemestere, Albret Andersen, Peder Lund, Jørgen Christensen Raadmænd lade(t) dette Pulpitur fundere og male paa Kirkens Bekostning, og samme Tid var formelte Jørgen Christophersen her som Kirkeværge«¹². 1854 blev Pulpitur og lukkede Stole nedtaget (Kaldsbog).

Paa *Orgelpulpeturen* er anbragt fem Krumknægte, utvivlsomt fra Prædike-stolens Opgang. Som Vinger paa Orgelet er paasat et Par krusede barokke Blade, skaarne af Eg, og som Ramme om Orgelpiberne Friser og Hjørne-stykker af gennembrudt Bladværk fra samme Tid, Slutningen af 1600'erne. Over Orgelet er opstillet udskaarne Renaissancefigurer: tre Kvindehermer (Ret-færdighed, Tro, Haab), og to Engle, sikkert af yngre Arbejde. Hermerne er vistnok fra Prædikestolens Opgang. 1846 blev *Orgelet* fornyet (Kaldsbog).

Dørfløj (Fig. 18) mellem Kor og Sakristi, af tre Egeplanker med stort Kryds paa Bagsiden og profilerede Revler i geometrisk Mønster paa Forsiden. Oprindelig Dørring; nyere Nogle. Dørfløjen er antagelig samtidig med Sakristiet (o. 1500).

Tre gamle †*Egeskabe*, et i Sakristiet, to i Koret, nævnes 1697.

Pengeblok af Eg, jernbunden, fra 1600'erne med et o. 1800 paamalet F (d.v. s. Fattige), henstaar under Prædikestolens Opgang. En anden lignende Blok, fra 1728 (Rgsk.), med et malet K (d.v. s. Kirken), henstaar i Nordvestre Kapel.

I Korets Nordvæg er indsat et *Gipsrelief* af Thorvaldsen: Nadverens Indstiftelse »Giwet af Godseier M. F. W. Lotz Anno 1855«.

Skibsmode, med Navnet S. Nicolai, blev ophængt ved Kirkens Genaabning Palmesøndag 1855 (Kaldsbog).

Lysekroner. 1) Fra o. 1600—25, med to Gange otte Arme, oprindelig seks (nu kun fem) Pyntearme, foroven en Dobbeltørn, forneden Kugle afsluttet i et dobbelt Løvehoved med delfinformet Ring i Flaben. Paa Kuglen graveret en Bladkrans med »H B S« i Relief.

2) Fra 1702, med to Gange otte Arme med Muslingskaale, otte Pyntearme og paa den store Hængekugle graverede Versaler i en Bladkrands: »Chresten Pedersen Halstrup Maren Niels Dater Anno 1702«.

M. M. 1907

Fig. 15. Skelskør. Maria med Barnet.
(S. 253).

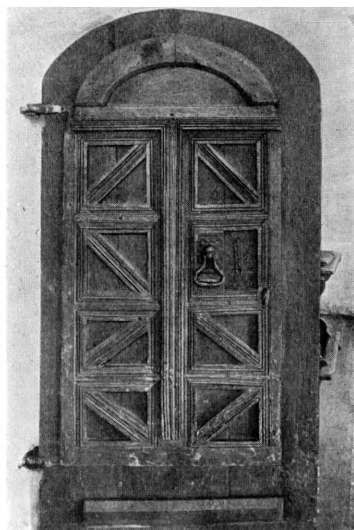
V. H. 1936

Fig. 16. Skelskør. Prædikestols Figur.
(S. 254).

V. H. 1986

Fig. 17. Skelskør. Gotisk Korstol.
(S. 254).

V. H. 1936

Fig. 18. Skelskør. Dørfloj til Sakristiet. (S. 256).

Urværk af Jern med indhugget: »Ano—wed Sognepræsten Her Tanch og Byefogdens Her Hansens Omhue er dette Kerkeuhr(!) som mange Aar har manglet forferdiget og opsadt i Skielskiør Kirke af Hans Boesen i Mehrn — 1770«.

Klokker. 1) 1516. Minuskier mellem Korsblomstfriser med Grenefyld: »almi pontificis nicolai fertur honorem hec nola fusa fore populi skelskor ad amorem iohannes fastenoive me fecit anno domini mdxvi« (»Det berettes, at denne Klokke er støbt til Ære for den hulde Biskop Nicolaus til Kærlighed for Folket i Skelskør. Johannes Fastenove støbte mig i Herrens Aar 1516«). Tvm. 123 cm (Uldall 261). Indskriftens første Del er to Heksametre.

2) o. 1520. Minuskier mellem to Dobbeltlinier: »help ihesvs maria anna oc sacnte(!) svanna(!) 1«. Efter Støbermærket (»1«) af Lavres Hansen. Tvm. 113 cm (Uldall 273).

3) 1562. Fransk Versalindskrift under en Løvværksfrise: »Amandus fute lan mil cccclxii me fit me martin hevvvin« (»Amandus blev gjort i Aaret Tusind 562. Mig gjorde Martin Heuwin«). Tvm. 88,5 cm.

†4) »Med Munkeskraft«: »Durk de frucht des Herrn midit man das böse. MDLXIII godt mi Matthias Benninck«.

†5) Versaler: »Si Deus pro nobis, quis contra nos. 1620 gus mich Berent Bodeman, Lybek«.

De to †Klokker, hvoraf den ene (1759) var sprukken, den anden i 3—4 Stykker, havde hængt i Spiret over Koret¹³.

GRAVMINDER

Epitafier. Af Kirkens Epitafier, der vistnok blev nedtaget i 1850'erne, er nu kun bevaret kummerlige Rester. I Sakristiet henligger to ens Hjørnenedhæng, kraftigt skaarne i bruskbarokke Slyng med en Kvindefigur i Midten; hvidmalede, uden Spor af ældre Farver. Ogsaa de paa Orgelet opstillede Figurer hører rimeligvis til et Epitafium. Efter Beskrivelsen 1759 fandtes følgende¹⁴:

†1) Trætavle, 1¹/₂ x 1 Alen, opsat 1568, med Maleri: Kristus paa Korset mellem de to Røvere, foroven en Stad og et brændende Skib, forneden under Korset Figurgrupper. Til den ene Side Borgmester Jacob Davidsen, »der syntes at være klædt i Munkedragt«, død 1578, med ni Sønner: Hans, Peder, Michel, David, Michel, David, de tre øvrige ulæselige; alle Sønnerne havde røde Kors paa Hovedet (d. v. s. var døde før 1568); til den anden Side hans Hustru Anna med fem Døtre: Kirsten, Elsebet, Johanne, Maria, Elsebet. Epitafiet sad paa Opgangspillen til Prædikestolen.

†2) »af prægtig gammeldags Billedhuggerarbejde« med Skriftsted, Portrætmalerier og forneden Indskrift. Borgmester Jesper Tomæsen med Hustru Karen Jørgens Datter havde ladet dette Epitafium bekoste 1630.

H. M. 1913

Fig. 19. Skelskør. Gravsten 1749 over Lorentz Petersen og Hustru. (S. 260).

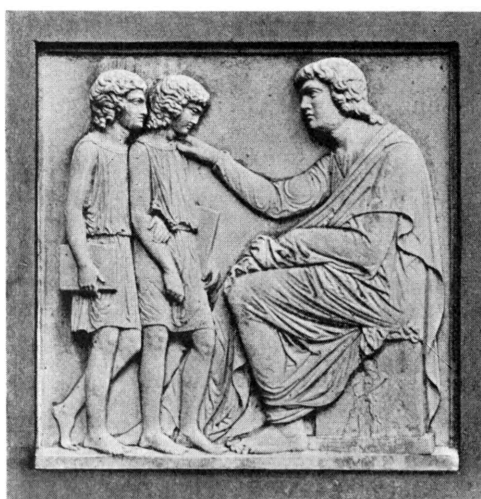
V. H. 1980

Fig. 20. Skelskør. Gravmæle over H. F. Müller. Af H. E. Freund. (S. 263).

V. H. 1936

Fig. 21. Skelskør. Gravsten 1604 over Sognepræst Hans Jacobsen. (S. 260).

V. H. 1936

Fig. 22. Skelskør. Relief, af H. E. Freund, paa H. F. Müllers Gravmæle. (S. 263).

†3) af lignende Arbejde, med Maleri af Mand og Hustru med seks Sønner og fire Døtre. Indskriften oplyste, at Borgmester Albret Andersen og Hustru Bodil Andersdatter havde ladet dette Epitafium bekoste og opsætte 1636.

†4) »Et smukt Epitafium med Bildhuggerarbejde og Postementer, dog ikke saa kostbar og anseelig som de tvende forrige«. Foroven var malet Skelskør »som den var i sin Floer og Velstand«, derunder en Kone med sine tre Mænd knælende ved Kristi Kors og forneden Indskrift over: Borgmester Peder Lauritzøn, død 3 Septbr. 1589; Borger i Skelskør og før Amtskriver paa Antvorskov Lauritz Aagesen, død 25. August 1593; fordum Raadmand i »Steget« Nils Nilsen Suur, død 9. Februar 1618 med deres Hustru Ane Andersdatter, død □ . Epitafiet sad paa den tredie Pille i Kirken.

Gravsten. 1) 1584. Af Tværskriften, med Reliefminuskler hvorom Rester af sort Fyldmasse, kan kun læses: »30 April 1584 Gud gifve dem en glædelig oc ærefuld Opstandelse met alle Guds Udvalde til det effige Liv, Amen«. Hjørnecirkler med Evangelisttegn over Navneskjolde, mellem disse et Bomærkeskjold og »hodie mihi cras tibi«. Nedre Halvdel af en gotlandsk Kalksten, nu 88 x 140 cm. I Ligkapellets Gulv, ind under Vestvæggen.

2) 1604. Under et Bueslag et meget slidt Relief af Mand i Præstedragt med Baret og holdende en Bog (Fig. 21). Abildgaards Tegning¹⁵ viser Stenen hel, med latinsk Fraktur-Indskrift over: Hr. Hans Jacobsen, Sognepræst og Provst i Flakkebjerg Herred i 33 Aar, først gift i 12 Aar med Margaretha Olufsdatter, død 20. Septbr. 1575 og begravet under Stolene i dette Kapel; dernæst med Maren Pedersdatter i 12 Aar; han døde 9. Dec. 1593 i sit 63. Aar; hans Søn og Efterfølger bekostede Stenen 1604. Øvre Halvdel af en gotlandsk Sten, nu 136 x 108 cm. I Nordvestkapellet.

*3) 1608. Figursten af en Raadmand med sine seks Hustruer, staaende under Bueslag med deres Navne. Forneden Tværskrift med Versaler, hvorefter Raadmand i Skielckøer Povel Hansson lod Stenen bekoste 9. Juli 1608; han havde været gift med Maren Jensdatter, Bodel Jensdatter, Dorit Jensdatter, Ane Jypensdatter, Sisel Hansdatter, Gierdrud Pedersdatter og døde 5. Nov. 1617; blev begravet her med sin Hustru Gierdrud Pedersdatter, død 9. Feb. 1616. Religiøs Randskrift, Hjørnecirkler med Relieffer af Syndefaldet, Korsfæstelsen, et liggende Skelet, og Opstandelsen. Foroven Skriftsted og Bomærkeskjold med P. H. Stenen, der kendes gennem en Tegning af Abildgaard, findes i meget beskadiget Tilstand i Haven paa Basnæs¹⁶.

4) 1666. [S]øren [Moritzøn] Karen, Anne, Maren [Moritz Datter]. Rimet dansk Indskrift med Versaler, forneden Aarstallet og Forældrenes Navnetræk: MS S EHD¹⁷. Lille Brudstykke af sort Kalksten. I Korgulvet.

5) 1749 (Fig. 19). Lorentz Petersen, Borger og Handelsmand i Schielschør, født 8. Nov. 1689 i Corsør, »her i Byen af Gud forseet med en Ægtemage, nu

salig« Mette Catharina Høystруп, begravet her tilligemed to Sønner og en Datter; han døde 8. Decbr. 1748, da han havde levet i Ægteskab 6 Aar, været Handelsmand i 39 Aar og endt sin Livstid 59 Aar og 1 Md. Stenen bekostet af Mads Jensen og Magdalena Hochlandt 1749. Indskriften, med Kursiv, indledes med et dansk Ærevers. Hjerteformet Indskriftfelt omgivet af Kerubhoveder, i Hjørnerne firkantede Rammer med siddende Evangelister og deres Tegn, mellem de øvre Kristi Opstandelse, alt i meget naivt Arbejde. Gotlandsk Sten, 159 x 86 cm; malet med blaa og brune Farver. I Nordvest-kapellets Vestvæg.

6) 1763. Over Byens Historieskriver, Sognepræst Peter Edvardsen Friis. Den tredelte Indskrift, med Kursiv, indrammes af en Bladfrise i Relief. »Under Schielschiør-Kirkes Alterfoed hviler« Mag. Peter Edvardsen Friis, 20. Maj 1716 beskikket til Præst paa den kgl. Orlogsflaade, 30. Juni 1720 kaldet til Sognepræst for Schielschiør, Schiørpinge og Faardrupe Menigheder, i Marts 1753 udvalgt til Provst i Wester Flacheberg Herred, født 23. Oktober 1691, død «Søndag Kl. 11 slet den 28. Juli 1765», med sin Hustru Dorothea Elisabeth Krysing, Enke efter kgl. Kontrollør ved Kjøbenhavns Wester-Port Jacob Mejer, »første Ægteskab omtrent 9 A. 10« (d. v. s. 9 Aar og 10 Maaneder), men uden Børn og Livsarvinger, andet Ægteskab med P. Friis »moxen udi 40 Aar« og heri Moder til tre Sønner og fire Døttre, hvoraf de seks var døde før hun; født 31. Oktbr. 1691, død 31. Oktober 1761, »gammel og mæt af Dage, 70 Aar gammel mindre end 10 Dage«¹⁸. »Dend gamle Mand nu 72 Aar savner sin troe Stald-Broder«. »At Alterfoeden ikke mere schal flyttes eller røres af sit Sted naar jeg P. Friis i Herren er hensoved, og vore Been derunder maae hvile i Fred, gives til Kirken efter min Død« 50 Rdl., som af 40 Rdl. hver 20 Aar indrenter Kirken 40 Rdl. som en Fornylse for vore Hvilesteder, og af de 10 Rdl. indrentes aarlig 3 Mk, som gives af Kirkens Værge til »et schikelig Mennische, som hver Hellig og Søndag bestrøer Alterfoeden og vore Graver med Blomster og Grønt«. »Schreven Schielschiør d. 30 May 1763«. Sort Kalksten, 128 x 92 cm, nu indsat i Apsisbuens Sydvinge.

7) 1796. »En sielden retskaffen Mand Ægtefælle og Fader« Friderich Michael Krabbe, R. af D., Geheimeraad og Kammerherre, født 28. Maj 1725, død 26. Okt. 1796. Stentavle, med Versal-Tværskrift, indsat i Vaabenhusets Vestmur.

8) Jørgen Harboe, Bager, født i Odense 10. Novbr. 1753, Borger her i Byen 1784, død 2. Aug. 1821. Enkel Sandsten, paa Kirkegaarden.

9) Knud Gerhard Hein, Ritmester og Toldinspektør i Skjelskjør født 14. Okt. 1756, død 3. Decbr. 1822; »han var Mand og Fader som faa«. Lille Sandsten, under Trappehusets Nedløbsrør.

10) Christian Carstensen, død 25 Jan. 1826. Enkel Sandsten, svarende til Nr. 8; paa Kirkegaarden.

11) Peter Harboe, Bagermester, død 18. Marts 1838 i sit 43. Aar. Sandsten med Skjold og Rosetter; paa Kirkegaarden.

12) Madame Ædel Margaretha Søndergaard født Carlsen, født 28. Marts 1806, i 10 Aar gift med Købmand Rasmus Wilhelm Søndergaard, Moder til fem Børn, hvoraf to begravede ved hendes Side, død 19. Oktbr. 1838. Sandsten, svarende til Nr. 11; paa Kirkegaarden.

13) O. 1850. I. A. Warnstedt. Lille firsidet Støbejernsplade indsat i Pillen under Prædikestolen.

I Tagdryppet ved Skibets Nordmur ligger to Ligsten med Bagsiden opad, som Trappetrin ved Nordøstkapellet to udslidte Brudstykker af en Sandsten fra 1700'ernes Slutning. Under Bræddegulvet i Nordvestkapellet skal der ligge en Mængde Ligsten, tagne fra Kirkerummet, da Varmeapparatet blev indlagt.

*Forsvundne Gravsten*¹⁹, †1) O. 1350. Randskrift med Majuskler: » . . . n i M . .

iii Idus Octobr. [c]uius anima reqvies... pace a Sønder-slaaet gotlandsk Kalksten, der 1884 laa som Flise i Taarndøren; endnu 1913 var et Brudstykke tilstede, men derefter synes Stenen at være helt forsvundet.

†2) O. 1550. Af Indskriften kunde kun læses: » . . . s Dooter dene St(en) Anno d o . . . « Laa 1884 som Trin i Døren mellem Vaabenhus og Skib, delvis skjult og stærkt slidt.

†3) Sten, tilhørende ærlig og fornumstig Mand Jacob Kordt 1557.

†4) Borgmester Anders Christensen, død 19. Maj 1560, hans Hustru Marene Olufs Datter, død Sanct Laurentii Aften 1565, og Jacob Andersen, død 1595. Rimet dansk Indskrift over Borgmesteren.

†5) Moritz Hemming Lonpuusch, Borger i Schielschiør, død 8. Nov. 1589, med Hustru Thurne Erland, død 17. Apr. 1579.

†6) Borgmester i Schielschiør Axiil Jensen, død 15. Jan. 1587, og Hustru Boel Jørgensdatter, død □.

†7) Lauritz Aagesøn Skriver, Borger her i Schelschiør, levede med sin Hustru Ane Andersdatter paa tredie Aar, død 25. Aug. 1593. »En meget prægtig Ligsten med en Mands Statur udhuggen paa«. Laa under Epitafium †4.

†8) Hans Silling, Borger i Schielschiør, død 1597. Religiøs Randskrift.

†9) Figursten »med en Provst og en Provstinde i fuld Corpus«. Latinsk Indskrift over Jacob Liansen fra Skelskør (Schelschorensis), Præst i □ Aar, Provst over Flakkebjerg Herred i □ Aar, død 16□ med sin Hustru Metilla, Datter af Knud Jørgensen, Borger i Odense, død 13. Febr. 1620, i sit 47. Aar, gift i □ Aar. (Billedet af Provsten gengivet i Kobberstik hos P. Edvardsen Friis S. 272).

10†) Fru Aneke Pauels, fornum Borgerske i Flensborg, paa Flugt paa Grund af Krig, død i Schielschiør 3. Juni 1628, i hendes Alders 57. Aar. Plattysk Indskrift.

†11) Laurentz Petersen fra Flensburg, død 6. Febr. 1629, i sit 77. Aar. Plat-tysk Indskrift. Sml. †16.

†12) Borgmester Eske Olufsen, død 5. Apr. 1639 i sit 61. Aar, og Hustru Magdalena Knudsdatter, død 16 □, i Ægteskab paa 11. Aar.

†13) Lorentz Pettersen, død 1655. Stor Sten.

†14) Borgmester Nils Nilsen død 1664. Mette Michelsdatter [hans Hustru].

†15) Peder Benetsen, Borger, død 16. Jan. 1668, med Hustru Ane Andersdatter, død 2. Febr. 1662, og Datter Kirsten Pedersdatter 1664.

†16) Daniel Clausen, fordm Kirkeværge og Skolens Forstander her i Schielschiør i 19 Aar, død 3. Juni 1676 i sit 58. Aar. Stenen var lig med Nr. †11, der blev benyttet anden Gang.

Kirkegaardsmonument. A[mts]provst F. L. Thanch, død 90 Aar gammel, 20. Febr. 1820, Præst i Skielskiør i 60 Aar, og forhen afdøde Hustru B. S. Nold. Sandstensmonument, med Sommerfugl af Marmor i Topstykket og Vase i en fladbuget Niche forneden. Paa Kirkegaardens østre Del.

2) Distriktskirurg og Forligelseskommisær Heinrich Friederich Müller, født i Nienburg 22. Febr. 1751, død 23. Maj 1828 i Skielskiør. Mindesmærket rejst af Sorø Akademi »som et Tegn paa dets Fostersønners Taknemmelighed for den Afdødedes Velgjerninger«. Sandstensmonument, med to Marmorrelieffer af H. E. Freund forestillende: Lægen, siddende paa en Sokkel med Æskulap, og to Ynglinge (Fig. 22). En sørgende Kvinde med Skaal i den ene Haand, støttet til Stav, hvorom en Slange (Fig. 20). Ved Skibets Sydside.

3) Sandstensmonument over Brændevinsbrænder Andres Andersen født 17. Juni 1808, død 28. Sept. 1839, gift i to Aar; en Datter død for ham.

SKELSKØR. FORSVUNDNE KIRKER

KARMELITTERKLOSTERET

Klosteret, der var indviet til *Vor Frue*, skal være blevet stiftet 1418 og laa i Byens sydøstlige Del, hvor endnu Lokaliteten »Marie Kirkegaard« bevarer Mindet om det¹. 12. Juli 1532 skænkede Frederik I Klosteret til Lensmanden paa Borreby, Johan Urne, men undtog Kirken, som Byen skulde beholde som Sognekirke². 1552, 1557 og 1562 fik Borgerne Lov til at nedbryde den og anvende Materialerne til deres Sognekirke, Raadhus, Skole og Veje³. Bygningsdele, som 1898 blev fundet ved Grundgravning i Algade 30, stammer muligvis herfra.

KILDER OG HENVISNINGER

Skelskør Kirke. Regnskaber 1661—72 (RA), 1697—1883 div. Aar, med Inventarier 1697, 1733 (LA); sml. Fortid og Nutid VIII, 116. Kaldsbog fra 1844 (ved Embedet). Præsteindberetning 1754 af P. Friis (NM). Museumsindberetninger af J. B. Løffler 1884, C. M. Smidt 1903, Hugo Matthiessen 1913; Eigil Rothe 1902 (Kalkmalerier); Høyens Notebog XII, 1832, med Plan (NM). Revideret af P. N. og V. H. 1930, 1936. Peter Friis Edvarsen: En ringe Underretning om Schielschiør Kiøbstæds gamle og nuværende Tilstand. Sorø 1759. (Kirken S. 251—88).

¹ Herredsbogen 1647; P. Edv. Friis, S. 276. ² Ældste danske Archivregistraturer IV, 231; Kh.S. 2. R. VI, 685. ³ Georg Galster: Møntfundet fra Skelskør Kirkegaard. Numismatisk Forenings Medlemsblad XIII, 1932, S. 21—23. ⁴ Indberetning af J. B. Løffler 1884 (NM II); Architekten 1911—12. S. 402; Hofman: Foundationer VIII, 1762, S. 20 f. ⁵ P. Edv. Friis, S. 253. ⁶ P. Edv. Friis, S. 176; Præsteindberetning 1754; Victor Hermansen: Maale- og Vejeretskaber i danske Museer. Nordisk Kultur XXX, 171 f. m. Afb. ⁷ P. Edv. Friis, S. 287. ⁸ P. Edv. Friis, S. 258 ff.; Høyens Notebog XII, 25. ⁹ P. Edv. Friis, S. 262. ¹⁰ P. Edv. Friis, S. 260 ff. ¹¹ P. Edv. Friis, S. 262. ¹² P. Edv. Friis, S. 263. ¹³ P. Edv. Friis, S. 254 ff. De to Klokker var 1733 henstillet i Sakristiet og vejede tilsammen 7 Lispund 1½ Pund (Rgsk.). ¹⁴ P. Edv. Friis, S. 263—67. ¹⁵ Søren Abildgaards Tegning i NM. II. ¹⁶ Trap. 4. Udg. III, 89. ¹⁷ P. Edv. Friis, S. 273. ¹⁸ De ti Dages Forskel fremkom ved Overgangen 1700 fra juliansk til gregoriansk Kalender. ¹⁹ P. Edv. Friis, S. 268—75; Museumsindberetninger 1884, 1913.

Karmelitterklosteret. Vilh. Lorenzen: De danske Karmelitterklostre. Kbh. 1924. S. 66.

¹ Trap. 4. Udg. III, 95. ² Kh.S. 2. R. IV, 474, ³ KancJBrevbøger 26. Juni 1552; 25. Juli 1557; 25. Aug. 1562.

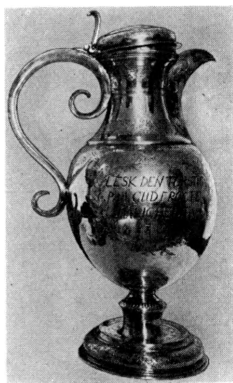

Fig. 23. Skelskør. Vinkande.
(S. 252).